

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 3CoP/7/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8211201108
Dátum vydania rozhodnutia: 02. 04. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Šofranková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2014:8211201108.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v právnej veci starostlivosti súdu o mal. T. X., nar. XX. XX. XXXX a mal. G. X., nar. XX. XX. XXXX, zastúpených kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bardejov, deti rodičov J. X., nar. XX. XX. XXXX, bytom T. XX, M., zastúpenej JUDr. Jánom Jurčom, advokátom, Partizánska 5, Bardejov a G. X., nar. XX. XX. XXXX, bytom XX J. B., P., U K., P. Y., T. U., o určenie výživného, o odvolaní otca proti rozsudku Okresného súdu Bardejov zo dňa 28. 08. 2013, č. k. 1P 15/2011-239 takto jednohlasne

rozhodol:

Zrušuje rozsudok okrem výroku, ktorým bol návrh v prevyšujúcej časti zamietnutý a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Okresný súd Bardejov (ďalej len „prvostupňový súd“) napadnutým rozsudkom zvýšil výživné zo strany otca na mal. T. zo sumy 100 Sk mesačne na sumu 100 Eur mesačne od 13. 06. 2009 do 30. 04. 2012 so splatnosťou výživného do 15-teho dňa toho ktorého mesiaca vopred k rukám matky, čím zmenil rozsudok Okresného súdu Bardejov zo dňa 28. 03. 2000, č. k. Nc 129/2000-8 vo výroku o výživnom. Dlžné výživné na mal. T. za obdobie od 13. 06. 2009 do 30. 04. 2012 vo výške 2 566,58 Eur povolil otcovi uhradiť k rukám matky v dvoch splátkach po 1 283,29 Eur so splatnosťou prvej splátky v lehote 5 mesiacov od právoplatnosti rozsudku a so splatnosťou druhej splátky v lehote jedného roka od právoplatnosti rozsudku. Zaviazal otca prispievať na výživu mal. G. sumou 70 Eur mesačne za obdobie od 23. 02. 2008 do 31. 08. 2009 a vo výške 80 Eur mesačne za obdobie od 01. 09. 2009 do 30. 04. 2012 vždy do 15-teho dňa v mesiaci vopred k rukám matky. Dlžné výživné na mal. G. za obdobie od 23. 02. 2008 do 30. 04. 2012 vo výške 2 943,51 Eur zaviazal otca uhradiť k rukám matky v dvoch splátkach vo výške 1 471,76 Eur a 1 471,75 Eur s tým, že prvá splátka sa stane splatnou v lehote 6 mesiacov od právoplatnosti rozsudku a druhá splátka sa stane splatnou v lehote jedného roka od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti návrh zamietol a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie otec. Uviedol, že s rozhodnutím nesúhlasí. Žiada o nariadenie pojednávania v tejto veci a nové rozhodnutie. Zároveň žiadal, aby všetka korešpondencia mu bola zaslaná na adresu XX J. B., P., U K., P. Y., T. U..

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní podľa ust. § 10 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „O. s. p.“) preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 212 O. s. p. a zistil, že nie sú splnené predpoklady ani pre potvrdenie, ani pre zmenu napadnutého rozsudku.

Občianske súdne konanie je jednou zo záruk zákonnosti, pod ktorou treba rozumieť právnu istotu pri aplikácii práva súdom, a to v rozsahu zabezpečujúcom naplnenie spravodlivej ochrany subjektívnych práv účastníkov konania v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v súlade s právom na

spravodlivý súdny proces zaručený čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorým je Slovenská republika viazaná.

Z procesného hľadiska je súd povinný svojou činnosťou zabezpečiť výkon spravodlivosti tak, aby nedošlo k jej odopretiu (§§ 1, 3 O. s. p.).

Obsahové náležitosti rozsudku určuje ust. § 157 O. s. p.. Ich správnosť a úplnosť je predpokladom vykonateľnosti a preskúmateľnosti rozhodnutia. Či je rozhodnutie preskúmateľné alebo nie, sa dá zistiť len z jeho odôvodnenia. V tejto súvislosti je právne významné práve ust. § 157 ods. 2 O. s. p., podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca, prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Štruktúra odôvodnenia rozsudku je v priamej spojitosti so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Ak súd pri odôvodňovaní rozsudku nepostupuje spôsobom, ktorý záväzne určuje ust. § 157 ods. 2 O. s. p., dochádza nielen k tomu, že rozsudok je nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov, alebo pre ich nezrozumiteľnosť, ale aj k tomu, že základné právo na súdnu ochranu nie je naplnené reálnym obsahom. Konanie a rozhodovanie všeobecných súdov sa uskutočňuje v predpísanom ústavnom a zákonnom rámci, rešpektovanie ktorého vylučuje svojvôľu v ich postupe, pričom vylúčenie svojvôle sa zabezpečuje viacerými prostriedkami, vrátane ich povinností svoje rozhodnutie náležite odôvodniť. Len odôvodnenie rozhodnutia dovoľuje účastníkovi konania posúdiť, ako súd v ich veci vyložil a aplikoval príslušné právne predpisy a akými úvahami sa spravoval pri svojom rozhodovaní o veci samej.

V tejto súvislosti odvolací súd zdôrazňuje, že zákon súdu zakazuje, aby pri vyhotovení odôvodnenia rozsudku opisoval zo spisu skutkové prednesy účastníkov konania a vykonané dôkazy. Absolútne je neprípustné, aby súd v odôvodnení rozsudku opisoval priebeh jednotlivých pojednávaní (napr. na pojednávaní dňa 04. 04. 2013: 1. na otázku súdu matka uviedla ..., 2. otec uviedol ..., 3. matka uviedla ..., 4. právny zástupca uviedol ..., 5. otec uviedol ..., 6. matka uviedla ..., atď., viď č. I. 241 spisu). Súd musí potrebné údaje, výklady a závery formulovať v odôvodnení rozhodnutia vlastnými slovami, lebo jedine tak môže byť odôvodnenie rozhodnutia stručné, jasné a v odvolacom konaní preskúmateľné a nie ako je to pri opisovaní zo spisu - dlhé, nejasné a obtiažne zrozumiteľné. Písomné vyhotovenie rozsudku v posudzovanej veci, v ktorom súd opísal zo spisu skutkové prednesy účastníkov a vykonané dôkazy je postihnuté vadou konania. Z odôvodnenia rozhodnutia nie je preto možné zistiť dôvody, pre ktoré súd prvého stupňa nároku vyhovel. Súd prvého stupňa zo zisteného skutkového stavu veci neuviedol vlastnými slovami opísaný výklad o tom, ktoré skutočnosti mal za preukázané a ktoré nie, ani výklad o tom, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia, akými úvahami sa riadil pri hodnotení dôkazov, neuviedol vlastnými slovami bližší výklad o tom ako skutkový stav veci zistil. Aj právne posúdenie veci musí byť z odôvodnenia rozhodnutia taktiež zřejmé, a preto súd musí uviesť, z akých právnych ustanovení pri rozhodovaní veci vychádza.

Skutočnosť, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Judikatúra tohto súdu síce nevyžaduje, aby na každý argument strany aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie súdu rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument.

V prejednávanej veci matka návrhom zo dňa 23. 02. 2011 žiadala zvýšiť výživné na mal. T. zo sumy 3,30 Eur na sumu 110 Eur mesačne od 01. 10. 2006 a určiť výživné na mal. G. sumou 90 Eur mesačne od 01. 10. 2006 odôvodňujúc, že rozsudkom Okresného súdu Bardejov zo dňa 12. 10. 2010, č. k. 4C 233/2005-226 bolo manželstvo rodičov mal. detí rozvedené, na čas po rozvedení boli mal. deti zverenú do starostlivosti matky s povinnosťou otca platiť výživné na mal. T. sumou 110 Eur a na mal. G. sumou 90 Eur mesačne. Matka teda žiadala určiť výživné za čas (do rozvodu manželstva) od 01. 10. 2006 až do 02. 05. 2012. Rozsudok o rozvedení manželstva rodičov mal. detí totiž nadobudol právoplatnosť dňa XX. XX. XXXX.

V prvom rade je potrebné vytknúť, že súd prvého stupňa vo vzťahu k mal. T. nemohol rozhodovať o zvýšení výživného, ale o určení výživného. Ako vyplýva z obsahu pripojeného spisu Okresného

súdu Bardejov sp. zn.. Nc 129/2000, rozsudkom Okresného súdu Bardejov zo dňa 28. 03. 2000, č. k. Nc 129/2000-8 bola schválená rodičovská dohoda, na základe ktorej bola mal. T. zverená do osobnej starostlivosti matky s povinnosťou otca prispievať na jej výživu sumou 100 Sk mesačne od 01. 07. 1999. V čase tohto rozhodovania súdu o úprave výkonu rodičovských práv a povinností podľa § 36 ods. 1 Zákona o rodine rodičia mal. T. neboli manželia, nežili v spoločnej domácnosti, otec bol študentom a matka bola poberateľkou materského príspevku. Následne dňa XX. XX. XXXX rodičia uzavreli manželstvo, v ktorom sa narodil mal. G.. Rodičia žili v spoločnej domácnosti až do júla 2004, kedy spoločnú domácnosť opustil otec (odišiel do zahraničia), nadviazal známosť s inou ženou a prestal javiť záujem o mal. deti. V súčasnosti rodičia majú iných životných partnerov, otec má z mimomanželského vzťahu dve deti, matka má jedno dieťa. Rozhodnutie súdu o úprave výkonu rodičovských práv a povinností podľa § 36 ods. 1 Zákona o rodine v konaní vedenom na tamajšom súde pod sp. zn. Nc 129/2000 sa stalo neúčinné v dôsledku, že rodičia mal. T. uzavreli dňa XX. XX. XXXX manželstvo, začali žiť spolu, viesť spoločnú domácnosť, čím došlo k obnoveniu všetkých funkcií rodičov vo vzťahu k mal. T.. Z uvedeného teda vyplýva, že súd prvého stupňa mal vo vzťahu k obom mal. deťom rozhodovať o určení výživného a nie o zvýšení výživného.

Návrh na začatie konania bol podaný matkou na súde dňa 23. 02. 2011 a matka žiadala určiť výživné späť od 01. 10. 2006. Súd prvého stupňa rozhodol o výživnom od 13. 06. 2009 na mal. T. a od 23. 02. 2008 na mal. G., pričom dôvody hodné osobitného zreteľa pre priznanie spätného výživného súd videl v prebiehajúcom rozvode konaní od roku 2005. Matka pri podaní návrhu na rozvod manželstva s prisl. nemohla predpokladať, že rozhodnutie o rozvode manželstva bude až v roku 2012 a že vyživovacia povinnosť otca bude určená až v roku 2012 právoplatnosťou rozvodového rozsudku.

Výživné pre mal. dieťa možno priznať najdlhšie na dobu troch rokov späť, ktoré sa počíta odo dňa začatia konania bez ohľadu na to, či konanie bolo začaté na návrh alebo z úradnej povinnosti. Pri určovaní výživného za minulé obdobie súd zisťuje, aké boli konkrétne schopnosti, možnosti, zárobkové pomery povinného, potreby dieťaťa, prihliadne na už poskytnuté plnenia, poskytovanie bývania, osobnej starostlivosti a hodnotí aj ďalšie zákonné kritériá. Súd posudzuje skutočný stav aký existoval v minulosti s tým, že takáto úprava platila podľa predchádzajúcej právnej úpravy, t. j. podľa zákona č. 94/1963 Zb.; Zákon o rodine platného do 31. 03. 2005. Nový Zákon o rodine (zákon č. 36/2005 Z. z. účinný od 01. 04. 2005) doplnil do normatívneho textu podmienku existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa pri existencii ktorých platí to, čo je uvedené vyššie. Podľa dôvodovej správy zákonodarcu k tejto zmene (rozumej skúmať existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa) viedla úvaha o potrebe zamedzenia špekulácií a zneužívania možnosti priznávať výživné pre mal. deti späť. Spríšuňujúca úprava od oprávnených vyžaduje zodpovedný a včasný prístup k riešeniu tejto otázky, aby návrh na určenie výživného bol podávaný bez zbytočného odkladu pri naplnení zákonných podmienok. Pokiaľ však z určitých dôvodov, ktoré možno posúdiť ako výnimočné (s ich existenciou sa musí súd vypoariadať v odôvodnení rozsudku), účastníci žiadajú o určenie výživného s časovým odstupom, ak v ich konaní nemožno vidieť snahu o zneužívanie tohto inštitútu, súd môže výživné priznať aj späť. Dôvody hodné osobitného zreteľa bude treba posúdiť podľa konkrétnych okolností prípadu. Výnimočným dôvodom preto nemôže byť uvádzaná neznalosť možnosti uplatňovať si výživné. Relevantným dôvodom pre určenie spätného výživného môže byť zdravotný stav oprávnenej osoby, ktorý jej zabránil včas uplatniť nárok, konanie, ktoré má znaky trestného činu spočívajúce v bránení uplatnení nároku výživného (vyhrážky, násilie). Aj pri dôvodoch hodných osobitného zreteľa preto platí procesná zásada, že dôkazné bremeno nezaťažuje účastníkov konania, ale súd je povinný vykonať, pokiaľ ide o ich existenciu aj dôkazy nenavrnuté účastníkmi konania (lebo ide o konanie, ktoré súd môže začať aj bez návrhu). V súvislosti s tým odvolací súd poukazuje na znenie ust. § 77 ods. 1 Zákona o rodine, podľa ktorého právo na výživné sa nepremlčuje. Možno ho však priznať len odo dňa začatia súdneho konania. Výživné pre mal. dieťa možno priznať najdlhšie na dobu troch rokov späť odo dňa začatia konania, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvého stupňa okrem výroku, ktorým bol návrh v prevyšujúcej časti zamietnutý podľa § 221 ods. 1 písm. f), h) O. s. p. a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (ods. 2), pričom úlohou súdu prvého stupňa v ďalšom konaní bude skúmať dôvody, ktoré bránili matke uplatniť zákonný nárok na určenie výživného ihneď po tom ako povinný rodič (otec) prestal plniť svoju vyživovaciu povinnosť k mal. deťom. Pokiaľ otec v priebehu konania pred súdom prvého stupňa tvrdil, že nemá z čoho platiť výživné, k tomu odvolací súd poznamenáva, že vzhľadom na to, že sa otec dlhodobo zdržiava v zahraničí, kde si musí rovnako

uhrádzať náklady na živobytie a pokiaľ by tam nedosahoval vyšší príjem, čím by si nezabezpečoval vyšší životný štandard, nemal by žiaden dôvod naďalej zotrvávať v horších podmienkach v zahraničí, aké by mal na Slovensku. Preto aj odvolací súd je toho názoru, že schopnosti, možnosti a majetkové pomery otca sú nepochybne lepšie ako ich sám prezentuje a je v možnostiach a schopnostiach otca plniť si vyživovaciu povinnosť k mal. T. vo výške 100 Eur mesačne a k mal. G. vo výške 80 Eur mesačne. Z odôvodnenia rozsudku nie je tiež možné zistiť ako dospel súd prvého stupňa k určenej výške dlžného výživného.

Úlohou súdu prvého stupňa bude nové rozhodnutie odôvodniť tak, aby jeho štruktúra zodpovedala zásadám vyplývajúcim z ust. § 157 ods. 2 O. s. p.. Vlastnými slovami vyhodnotí, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia (je neprípustné, aby súd opisoval do odôvodnenia rozhodnutia celý obsah správ, prednesy účastníkov, ktoré sa opakujú) a akými úvahami sa riadil pri hodnotení dôkazov a pri zistení skutkového stavu veci. V odôvodnení rozsudku súd stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa riadil pri hodnotení dôkazov. Súd prvého stupňa musí dbať, aby jeho rozhodnutie bolo presvedčivé, zrozumiteľné, aby mu účastníci konania porozumeli, lebo len odôvodnenie rozhodnutie dovoľuje účastníkom konania, aby posúdili ako súd prvého stupňa ich vec vyložil, aké predpisy aplikoval a akými úvahami sa správal a akými úvahami sa riadil pri rozhodovaní vo veci samej.

Podľa ust. § 226 O. s. p., ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, je súd prvého stupňa viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

Keďže vydaním nepreskúmateľného rozhodnutia sa účastníkom konania odňala možnosť riadne brániť svoje záujmy v odvolacom konaní, odvolací súd preto podľa ust. § 221 ods. 1 písm. f) a ods. 2 O. s. p. napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.